

STUDERANDE- PROFIL INOM DET FRIA BILDNING- ARBETET 2019

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Vapaa Sivistystyö ry
FRITT BILDNINGARBETE RF

INNEHÅLL

Det fria bildningsarbetet	3
Det fria bildningsarbetets undervisning och studerandeprofil	4
Utbildningar och antal studerande	5
Undervisningstimmar inom det fria bildningsarbetet	6
Fakta om studerandena	8
Ålder	8
Utbildningsbakgrund	9
Huvudsaklig verksamhet före inledandet av utbildningen	9
Modersmål	10
Kort sammandrag av utbildningarna inom det fria bildningsarbetet 2019	11
Källor	12

DET FRIA BILDNINGSGARBETET

Det fria bildningsarbetet syftar till att utifrån principen om livslångt lärande anordna utbildning som stöder sammanhållningen och jämlikheten i samhället samt ett aktivt medborgarskap. Målet för undervisningen inom det fria bildningsarbetet är att främja individers mångsidiga utveckling, välmående och välfärd, och att främja demokrati, pluralism, hållbar utveckling, kulturell mångfald och internationalism. Det fria bildningsarbetet kännetecknas av studier efter eget val, samhörighet och delaktighet. (Lagen om fritt bildningsarbete 632/1998, 2009/1765 1§)

Läroanstalter för fritt bildningsarbete är medborgarinstitut, folkhögskolor, sommaruniversitet, idrottsutbildningscenter och studiecentraler.

- **Medborgarinstitut** är läroanstalter som grundar sig på lokala och regionala bildningsbehov. De erbjuder möjligheter till studier efter eget val och till utveckling av medborgarfärdigheter.
- **Folkhögskolor** är internat för heltidsstudier, vilka erbjuder unga och vuxna personer möjligheter till frivilliga studier, förbättrar de studerandes studiefärdigheter och fostrar dem som individer och samhällsmedlemmar.
- **Sommaruniversiteten** är läroanstalter inom det regionala utbildningsutbudet, vilka fokuserar på öppen högskoleundervisning och svarar på andra kompetens- och bildningsbehov så att även den högskoleutbildade befolkningens behov beaktas.
- **Idrottsutbildningscenter** är internat på nationell nivå eller regionala läroanstalter som anordnar undervisning på heltid. Deras uppgift är att ordna sådan undervisning för hela befolkningen som främjar motion, idrott, välmående, välfärd och hälsa samt undervisning och träningsverksamhet som tjänar idrottsorganisationernas och idrottsföreningarnas verksamhet.
- **Studiecentraler** är läroanstalter på nationell nivå. De ordnar studier självständigt eller i samarbete med frivillig- och kulturorganisationer i syfte att främja livslångt lärande, välmående och välfärd, ett aktivt medborgarskap och demokrati samt verksamhet i det civila samhället.

Utbildningarna inom det fria bildningsarbetet erbjuder allmänbildande studier efter eget val som inte leder till examen. Till omfattningen kan utbildningarna vara allt från kortkurser på några timmar till studier som pågår ett helt läsår. Det är typiskt för utbildningarna inom det fria bildningsarbetet att läroanstalterna och deras huvudmän själva i regel beslutar om utbildningarnas mål och innehåll enligt anordnartill-

ståndets bestämmelser. Till verksamheten hör även en stark samhörighet, medborgaraktivitet samt i en allt högre grad kulturell mångfald.

Största delen av deltagarna i utbildningen är vuxna som studerar för att utveckla sig själva, för att lära sig nya färdigheter och upprätthålla befintliga färdigheter. Utgångspunkten för att utveckla den egna kompetensen kan vara en vilja att utnyttja utbildningen som en del av en examensinriktad utbildning, att söka sig till en examensinriktad utbildning eller förbättra sina arbetslivsfärdigheter. För en del studerande är redan det att lära sig nytt och att utveckla det egna kunnandet i sig ett tillräckligt motiv för att delta i utbildningar. Andra centrala orsaker till att delta i utbildningar inom fritt bildningsarbete är hobbyverksamhet och sociala kontakter.

Sedan 2018 har läroanstalter inom det fria bildningsarbetet genomfört undervisning i grundläggande litteracitet för invandrare som stöd för integrationsprocessen, utbildningarna ordnas på medborgarinstitut, folkhögskolor, sommaruniversitet och studiecentraler. Läroanstalterna inom det fria bildningsarbetet har utöver detta med hjälp av Utbildningsstyrelsens specialunderstöd genomfört vuxenutbildning inom bland annat grundläggande och digitala färdigheter, utbildning som stärker sysselsättnings- och arbetsmöjligheter samt fortbildning för undervisningspersonalen.

De nyaste betydande tyngdpunkterna inom det fria bildningsarbetet är utvecklandet av kompetensbaserat lärande och bedömning av kunnande samt utvecklandet av folkhögskolornas utbildning som riktar sig till läropliktiga.

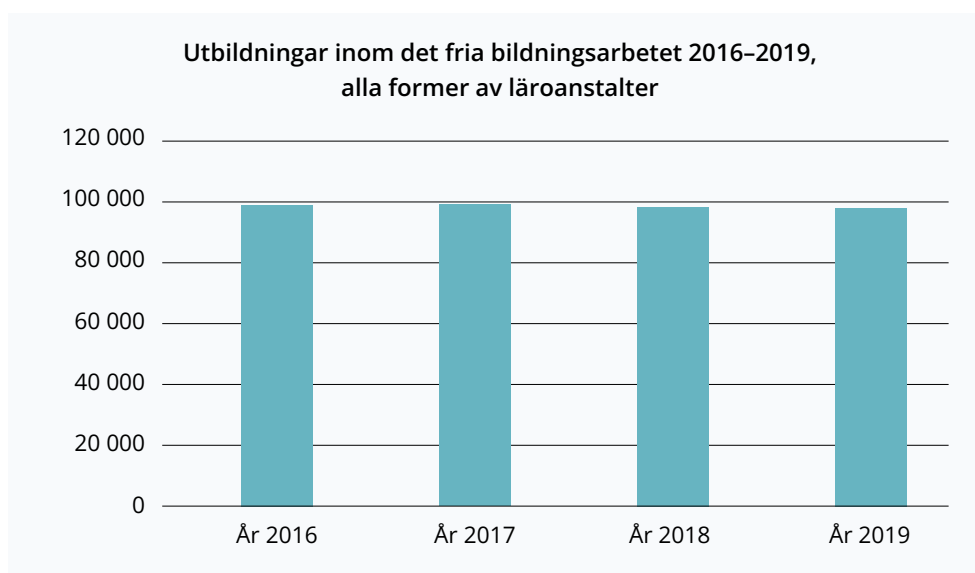
DET FRIA BILDNINGSGRUPPENS UNDERVISNING OCH STUDERANDEPROFIL

Statistikcentralen samlar varje år in kvantitativa basuppgifter om utbildningar inom det fria bildningsarbetet. Informationen samlas inte in på individnivå, så den statistiska information som samlas in i samband med den nationella datainsamlingen är endast riktgivande. Statistiken ger ändå en bra helhetsuppfattning om utbildningsformens volym och utvecklingsriktning. I samband med datainsamlingen 2019 bestämde undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen att det fria bildningsarbetets studerandeprofil specificerades så att man utöver basuppgifter även samlar in data om utbildningsdeltagarnas ålder, utbildningsnivå, huvudsakliga verksamhet vid anmälan till utbildning (sysselsatt, arbetslös, studerande, pensionär, något annat) och modersmål.

UTBILDNINGAR OCH ANTAL STUDERANDE

Läroanstalterna inom det fria bildningsarbetet ordnar årligen nästan 100 000 utbildningar, allt från några timmars utbildningar till utbildningar som tar ett helt läsår (Figur 1). År 2019 deltog man i utbildningarna sammanlagt 1 563 795 gånger (bruttoantal) (Tabell 1). Till bruttoantalet räknas varje deltagares deltagande i samtliga utbildningar. Om samma person deltagit i flera utbildningar räknas hen till bruttoantalet enligt antalet utbildningar. Nettoantalet deltagare i utbildningar är ungefär 830 000. Till detta antal räknas varje person endast en gång oberoende av hur många utbildningar hen har deltagit i vid samma läroanstalt. Ungefär 72 procent av alla deltagare var kvinnor.

Figur 1. Utbildningarna inom det fria bildningsarbete 2016–2019. Källa: Statistikcentralen, Utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen

Tabell 1. Antal deltagare i utbildningar som ordnats inom det fria bildningsarbetet (brutto) 2019 enligt läroanstaltsform. Källa: Statistikcentralen, Utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen

Läroanstaltsform	Deltagarantal (brutto)
Medborgarinstitut	1 066 712
Folkhögskolor	98 463
Sommaruniversitet	44 241
Idrottsutbildningscenter	113 088
Studiecentraler	241 291
Sammanlagt	1 563 795

UNDERVISNINGSTIMMAR INOM DET FRIA BILDNINGSPÅRBEDET

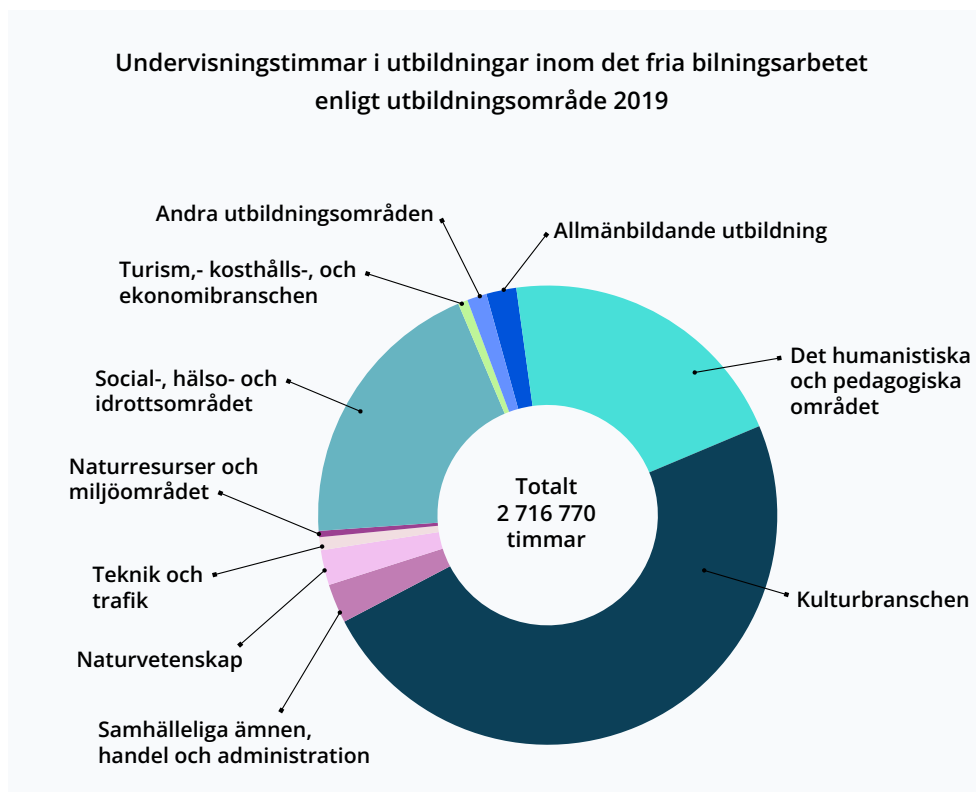
Ungefär 94 procent av undervisningstimmar vid läroanstalter inom det fria bildningsarbetet var utbildning som inte leder till examen 2019. Undervisningstimmar vid läroanstalter inom det fria bildningsarbetet genomfördes också som yrkesinriktad fortbildning, arbetspolitisk vuxenutbildning och kurser beställda av arbetsgivare. Utöver utbildning som inte leder till examen ordnar en del av läroanstalterna examensinriktad utbildning, till exempel gymnasieutbildning, grundläggande utbildning för vuxna eller yrkesutbildning. Ordandet av examensinriktad utbildning förutsätter tillstånd att ordna utbildning.

År 2019 ordnades sammanlagt 2 716 770 undervisningstimmar i det fria bildningsarbetet inom alla läroanstaltsformer, vilket är hälften av alla undervisningstimmar som ordnats som utbildning som inte leder till examen. Nästan hälften av undervisningstimmar var utbildning inom kultur, bland annat handarbete, musik, bildkonst, litteratur och scenkonst. En dryg femtedel av undervisningstimmar hörde till humanistisk utbildning eller pedagogik. Största delen av dessa var språkundervisning. Nästan en femtedel av undervisningstimmar var studier inom socialområdet, hälsa och idrottsområdet varav största delen inom idrott och sport. (Tabell 2).

Tabell 2. Undervisningstimmar i utbildningar ordnade inom det fria bildningsarbetet enligt utbildningsområde 2019. Källa: Statistikcentralen, Utbildningsförvaltningens statistik-tjänst Vipunen

Utbildningsområde	Undervisningstimmar	%
Allmänbildande utbildning	5 7558	2,1
Det humanistiska och pedagogiska området	56 6504	20,9
Utbildning inom det kulturella området	132 1878	48,7
Samhälleliga ämnen, handel och administration	75 046	2,8
Naturvetenskap	66 992	2,5
Teknik och trafik	24 855	0,9
Naturresurser och miljöområdet	12 010	0,4
Social-, hälso- och idrottsområdet	535 899	19,7
Turism-, kosthålls- och ekonomibranschen	18 581	0,7
Andra undervisningsområden	37 447	1,4
Sammanlagt	2 716 770	100

Figur 2. Undervisningstimmar i utbildningar inom det fria bildningsarbetet enligt läroanstaltsform 2019. Källa: Statistikcentralen, Utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen

Tabell 3. Undervisningstimmar i utbildningar ordnade inom det fria bildningsarbetet enligt läroanstaltsform 2019. Källa: Statistikcentralen, Utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen

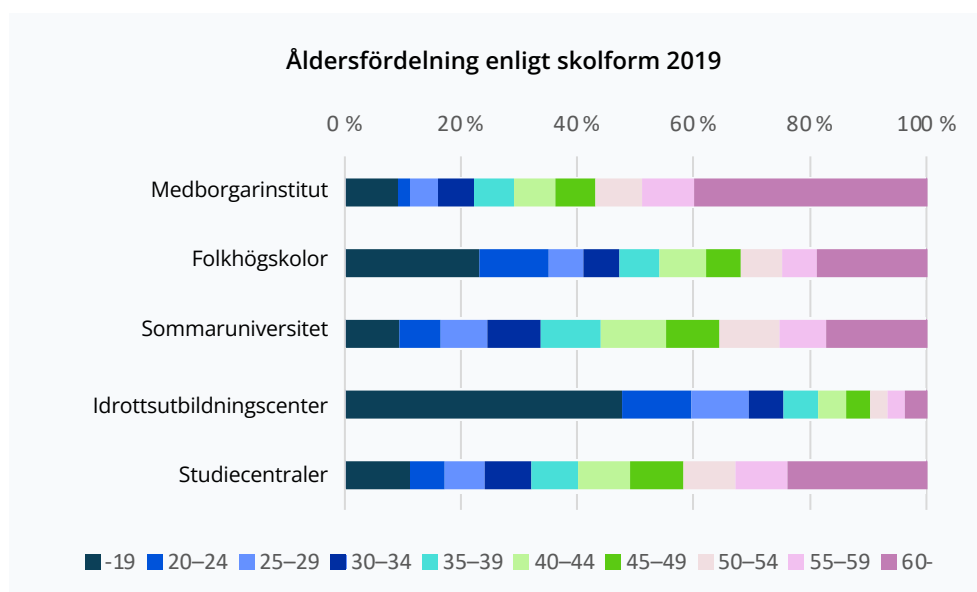
Medborgarinstitut	Idrottsutbildningscenter
Kulturbranschen	Social-, hälso- och idrottsområdet (100 %)
Humanistiska och pedagogiska området	
Social-, hälso- och idrottsområdet	
Folkhögskolor	Studiecentraler
Kulturbranschen	Kulturbranschen
Humanistiska och pedagogiska området	Samhälleliga ämnen, handel och administration
Social-, hälso- och idrottsområdet	Social-, hälso- och idrottsområdet
Sommaruniversitet	
Humanistiska och pedagogiska området	
Social-, hälso- och idrottsområdet	
Kulturbranschen	

Under de senaste tio åren har antalet undervisningstimmar vid det fria bildningsarbetets läroanstalter minskat något. Mest har undervisningstimmar minskat inom kulturbranschen, men även inom det humanistiska och pedagogiska området. Social-, hälso- och idrottsområdets undervisningstimmar har i sin tur ökat.

FAKTA OM STUDERANDENA

ÅLDER. Studerandenas åldersfördelning varierade mellan de olika läroanstaltsformerna. År 2019 var ungefär hälften (49 %) av studerandena vid medborgarinstitut över 55 år, samtidigt som antalet studerande under 25 år var ungefär 11 procent. En dryg tredjedel av studerande vid folkhögskolor var under 25 år och var fjärde (25 %) var över 55 år. 40 procent av alla studerande vid folkhögskolor var 25–54 år. Av sommaruniversitetens studerande var en fjärdedel (25 %) över 55 år och 16 procent under 25 år. I idrottsutbildningscentren var 60 % av studerandena under 25 år och bara 7 procent över 55 år. I studiecentralerna var ungefär en tredjedel (33 %) över 55 år och 17 procent under 25 år. (Figur 3)

Figur 3. Åldersfördelningen bland studerande som deltagit i utbildningar inom fritt bildningsarbete enligt läroanstaltsform 2019. Källa: Statistikcentralen

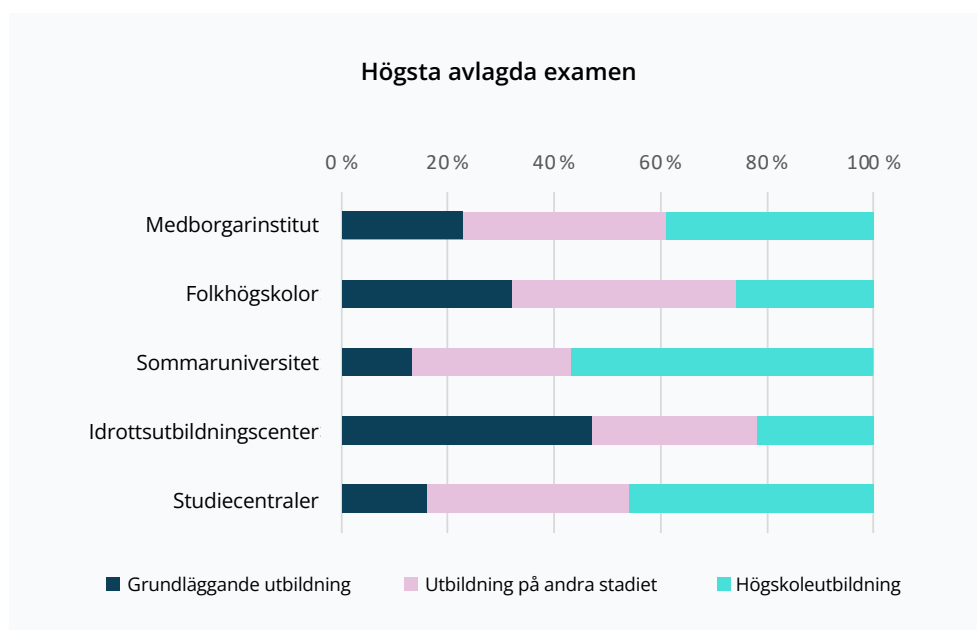

UTBILDNINGSBAGGRUND. Utbildningsbakgrunden bland studerande inom det fria bildningsarbetet är som helhet något högre än utbildningsnivån bland den del av befolkningen som fyllt 15 år. Andelen studerande utan examen efter grundskolan var 24 procent medan motsvarande siffra bland befolkningen som fyllt 15 år är 26 procent. Av de studerande inom fria bildningen hade 37 procent avlagt en utbildning på högskolenivå medan motsvarande andel av hela befolkningen är 33 procent. Det är ändå skäl att lägga märke till den stora andelen över 60-åriga bland studerandena inom det fria bildningsarbetet. Speciellt inom de äldre åldersgrupperna söker sig studerande som har högre utbildningsbakgrund än befolkningsmedeltalet till utbildningar inom det fria bildningsarbetet. (Figur 4)

Skillnaderna i utbildningsbakgrunden inom de olika läroanstaltsformerna i det fria bildningsarbetet förklaras till en stor del av deltagarnas åldersfördelning.

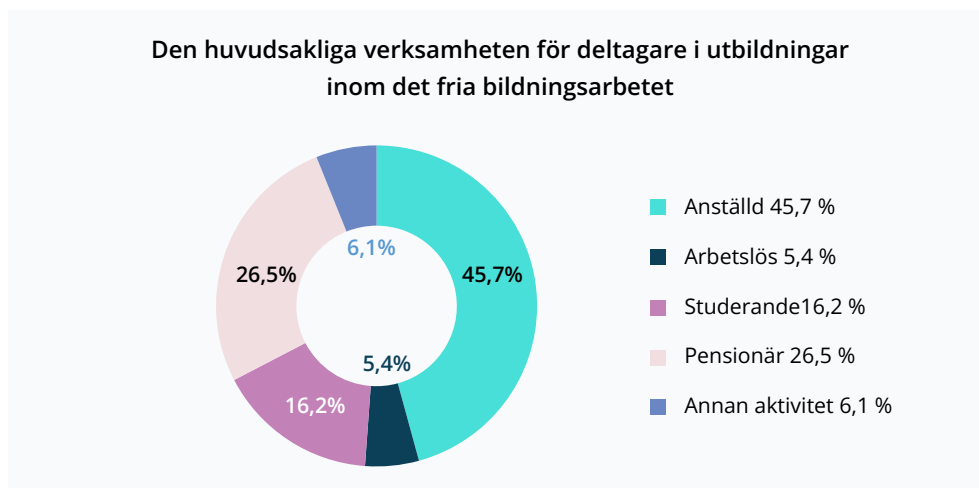
Figur 4. Den högsta avlagda utbildningsnivån bland deltagare i utbildningar inom det fria bildningsarbetet enligt läroanstaltsform 2019. Källa: Statistikcentralen

HUVUDSAKLIG VERKSAMHET FÖRE INLEDANDET AV UTBILDNINGEN.

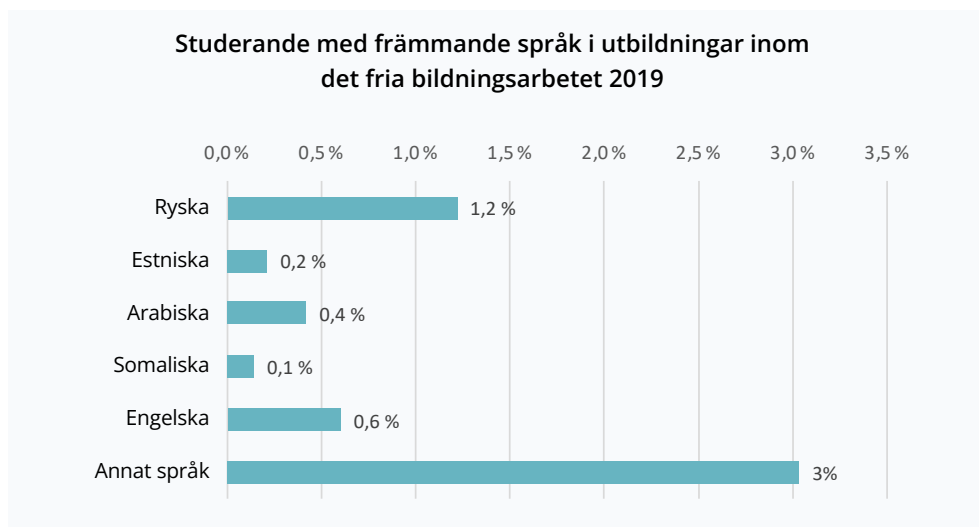
Läroanstalterna frågade studerandena om deras huvudsakliga syssla i anmälningskedet till en utbildning inom det fria bildningsarbetet. Av de studerande var 45,7 procent sysselsatta. De sysselsatta var den största deltagargruppen i alla läroanstalter inom det fria bildningsarbetet fränsett idrottsutbildningscentren där största delen av de sökande var studerande (56 %). De sysselsattas andel av alla som anmält sig till utbildningar var störst i sommaruniversitet (59 %) och minst i idrottsutbildningscentren (35 %). Pensionärernas andel var störst i medborgarinstitut (32 %) och näststörst i studiecentraler (25 %). Totalt utgjorde pensionärer en fjärdedel av alla deltagare. De arbetslösas andel av deltagarna i utbildningar inom det fria bildningsarbetet var 5,4 procent. (Figur 5).

Figur 5. Den huvudsakliga verksamheten för deltagare i utbildningar inom det fria bildningsarbetet vid anmälningsskedet 2019. Källa: Statistikcentralen.

MODERSMÅL. Ungefär 6 procent av deltagarna i utbildningar inom det fria bildningsarbetet hade något annat än finska eller svenska som modersmål. Den största språkgruppen av dessa är rysktalande med 10000 deltagare i utbildningarna. Den näststörsta gruppen är engelskspråkiga, ungefär 5000 deltagare. De studerande representerar flera olika språkgrupper, men till datasamlingen valdes fem olika språk, ryska, estniska, somaliska, arabiska och engelska. Till gruppen "annat språk" hörde ungefär 24 500 studerande. (Figur 6)

Figur 6. Deltagarna i utbildningar inom det fria bildningsarbetet enligt modersmål som är annat än finska eller svenska 2019.

KORT SAMMANDRAG AV UTBILDNINGARNA INOM DET FRIA BILDNINGSPÅRBEDET 2019

- Läroanstalterna inom det fria bildningsarbetet ordnade sammanlagt nästan 100 000 utbildningar som varierade från några timmars undervisning till utbildningar under ett helt läsår. Sammanlagt ordnades 2,7 miljoner undervisningstimmar inom det fria bildningsarbetet.
- Ungefär 830 000 personer deltog i utbildningar inom det fria bildningsarbetet, och de deltog sammanlagt i ungefär 1 560 000 utbildningar.
- Åldersfördelningen bland utbildningsdeltagarna varierade mellan läroanstaltsformerna. Till idrottsutbildningscenter och folkhögskolor sökte sig i medeltal yngre deltagare än till andra läroanstalter inom det fria bildningsarbetet. Deltagarna vid medborgarinstituten och studiecentralerna representerade till större del den äldre befolkningen än i andra läroanstaltsformer. Sommaruniversitetens deltagare var i huvudsak i arbetsför ålder.
- Skillnaden i de studerandes utbildningsbakgrund mellan de olika läroanstaltsformerna förklarades till största del av åldersfördelningen på dem som deltagit i utbildningar. Vid idrottsutbildningscentren och folkhögskolorna fanns fler studerande som enbart avlagt grundläggande utbildning än i andra läroanstaltsformer. Vid studiecentralerna och sommaruniversiteten fanns fler som avlagt examen på högskolenivå än i andra läroanstaltsformer. Medborgarinstituten hade ingen tydlig enskild utbildningsbakgrund som dominerade undersökningen.
- De sysselsatta var den största deltagargruppen i alla läroanstaltsformer förutom idrottsutbildningscentren, där största delen av dem som sökte sig till utbildningar var studerande. Pensionärernas andel var störst vid medborgarinstitut och näst störst vid studiecentraler. Sammanlagt över en fjärdedel av alla deltagare var pensionärer.
- Ungefär 6 % av deltagarna i utbildningar inom det fria bildningsarbetet har ett annat modersmål än finska eller svenska. Den största språkgruppen bland främmande språk var rysktalande, den näst största engelskspråkiga.

KÄLLOR

Utbildningsförvaltningens informationstjänst Vipunen. Undervisning som inte leder till examen (medräknat det fria bildningsarbetet)

<https://vipunen.fi/fi-fi/yhteiset/Sivut/Tutkintoon-johtamaton-koulutus.aspx>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Oppilaitosten aikuiskoulutus [verkkojulkaisu].

ISSN=1799-4535. Helsinki: Statistikcentralen [hämtad: 1.10.2021]. Webbsida:

<http://www.stat.fi/til/oiop/meta.html>

Utbildningsstyrelsen
www.oph.fi

Fritt Bildningsarbete rf
peda.net/yhdistykset/vst